

3. Сластенин В.А., Руденко В.Г. О современных подходах к подготовке учителя // Педагог. – №1. – Барнаул, 1996. – С. 10–14.
4. Валицкая А.П. Современные стратегии образования: варианты выбора // Педагогика. – №2. – К, 1997. – С. 7–8.
5. Сергеев Н.К., Боритко Н.М. Суб'єктність як цілісна характеристика професійного становлення студента // Проблема цілісного розвитку особистості студента як суб'єкта педагогічної взаємодії. – Донецьк, 2004. – С. 3–9.
6. Колесникова И.А. Природа гуманитарного знания и его миссия в современном обществе // Социально - гуманитарные знания. – №3, 2001. – С. 33–47.

В.О. Ільман

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ДО НАВЧАННЯ В СІЛЬСЬКІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЯК ОДИН З ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМКІВ ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ

In the article theoretical bases of value and necessity of research of problem of psychological readiness of children to the studies at rural school.

В статье обосновываются значение и необходимость исследования проблемы психологической готовности детей к обучению в сельской школе

Процес оновлення змісту освіти розпочався із часу проголошення незалежності України й триває дотепер. Реформування освітньої системи з одного боку призвело до створення достатньо великих та нових типів шкіл у містах, та, з іншого боку, розпочався процес скорочення невеликих сільських шкіл та дошкільних освітніх закладів.

Насьогодні в Україні визначено нові пріоритети розвитку освіти, створено відповідну правову базу, розпочато практичне реформування галузі на основі прийнятої Урядом Програми “Освіта. Україна XXI століття”.

Згідно законодавства України пріоритетними напрямками в освітній політиці є питання модернізації її змісту, орієнтації на системний розвиток рівного доступу до якісної освіти в сільській місцевості.

Вимога сьогодення – реформувати освіту на засадах гуманізації, привести її у відповідність до потреб часу. Пригадаймо слова К.Ушинського, який зазначав, що немає більш важливої для життя країни реформи, як реформа освіти.

Головною метою сьогоднішніх перетворень в освіті є створення доступної, якісної системи освіти з дитинства, а саме з дошкільного віку.

Важливу роль в період дошкілья відіграє формування психологічної готовності дітей до систематичного навчання.

Непідготовленість сільської дитини до школи стає серйозним гальмом в освоєнні шкільної програми, у забезпеченні спадкоємності розвитку дитини дошкільного і шкільного віку, а також приводить до шкільної дезадаптації.

Саме тому метою даної статті є обґрунтування значення і необхідності дослідження проблеми психологічної готовності дітей до навчання в сільській школі.

Переважає більшість вітчизняних фахівців (І. Карабаєва, С. Кузнецова, С. Кулачківська, Т. Піроженко, Л. Подоляк, Л. Соловійова та ін.) розглядають психологічну готовність до шкільного навчання як складне утворення, структура якого охоплює всі сфери особистості дитини: афективно-потребову, вольову та інтелектуальну.

Разом з тим, під цим поняттям розуміють достатній рівень психічного розвитку дитини, необхідний для засвоєння шкільної навчальної програми в умовах колективу однолітків, тобто рівень актуального розвитку дитини має бути таким, щоб програма навчання потрапляла в її «зону найближчого розвитку».

У роботах науковців досліджено багато питань, які пов'язані з проблемою розвитку психологічної готовності дітей до навчання, зокрема: загальнотеоретичний аспект особливостей психічного розвитку дитини в старшому дошкільному віці (П.Блонський, Л.Виготський, В.Давидов, Д.Ельконін, Е.Еріксон, Л.Обухова, Ж.Піаже та ін.); змістовний і структурний аспект психологічної готовності дітей до навчання (М.Бітянова, Л.Венгер, Н.Гуткіна, І.Дубровіна, О.Запорожець, Є.Кравцова, М.Лісіна та ін.); структурно-діяльнісні основи формування психологічної готовності старших дошкільників до навчання (П.Гальперін, М.Доналдсон, О.Леонтьєв, С.Рубінштейн, Н.Талізін); гуманістичні основи розвиваючого навчання дітей (М.Монтессорі, К.Роджерс, Л.Славін, Т.Чиркова та ін.); причини різних порушень у розвитку психологічної готовності до навчання в старших дошкільників й умови їхнього подолання (У.Ульєнкова, О.Усова та ін.).

Необхідно зазначити, що аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив з'ясувати ступінь вивченості даної проблеми, та незважаючи на широкий спектр наукових праць питання психологічної готовності дітей до навчання в сільській школі залишилося поза увагою науковців.

Проблема психологічної готовності дітей до систематичного навчання у школі звичайно, поширюється на всю систему шкільної освіти, однак психологічна готовність саме сільських першокласників набуває особливо актуального значення.

Аналізуючи результати експериментальних досліджень, можна говорити про те, що учні сільської школи мають знижені показники психологічної готовності. Так, 29% учнів, які навчаються в сільській школі мають високий рівень психологічної готовності, 46% – середній рівень і 25% – ни-

зкий, в той час коли показники низького рівня психологічної готовності до навчання в школі міських дітей складають 7%.

Результати проведеного дослідження дають змогу говорити про те, що якщо в міських дітей інтелектуальна сфера психологічної готовності розвинена краще ніж емоційно-вольова та соціально-психологічна, то у більшості сільських дітей простежується комплексна психологічна неготовність до навчання в школі.

Структура освітньої системи не повною мірою враховує освітні, виховні, оздоровчі та культурні потреби населення, що створює нерівноцінні умови для навчання і розвитку сільських та міських дітей. Тому, зрештою, сільські діти мають нерівні можливості в отриманні освіти, нерівний доступ до різних освітніх послуг.

Так, фактично половина сільських населених пунктів не має загальноосвітніх навчальних закладів, а ті загальноосвітні установи, які розташовані в сільській місцевості, не можуть, нажаль, дати учням на сучасному етапі якісну освіту.

Діяльність сільської школи завжди була нерозривно пов'язана з життєдіяльністю села. Неприятливе положення справ у сільському секторі привело до різкого зниження рівня життя більшості сільських жителів. Ці наслідки негативним образом позначилися на положенні справ у сільській школі.

Спад виробництва, високий рівень безробіття, згорання соціокультурної сфери, поганий розвиток інфраструктури, асоціальний спосіб життя окремих родин, низький культурний й освітній рівень значної частини дорослих (батьків у першу чергу,) і, отже, мінімальний час, що приділяється на змістовне, педагогічно насичене спілкування з дітьми.

Не в кожному населеному пункті є дитячий садок та й чисельність дітей у дитячих садах різко скоротилася. Батьки змушені виховувати дитину в домашніх умовах, лишаючи її необхідного спілкування з однолітками, й не приділяючи достатню увагу її розвитку. та з іншого боку – сімейно-побутові умови не завжди сприяють формуванню особистісних рис, які б сприяли готовності дитини до школи.

Сільські школи позбулися підтримки надзвичайно важливого в системі виховання і розвитку дитини – стабільної роботи установ дошкільної освіти.

Результатом даних несприятливих тенденцій є збільшення числа дітей, що не відвідують дошкільні освітні установи. У країні функціонують 15,3 тис. дошкільних навчальних закладів, які відвідують 1137,5 тис. дітей, що складає 56 % .В сільській місцевості відсоток охоплення дітей дошкільною освітою складає лише 31% [4]/

Практика показує, що для багатьох дітей, які по тим або іншим причинам не одержали повноцінного розвитку вступ до школи може виявитися складним випробуванням.

В перший клас приходять дуже непідготовлені діти, яких шкільний учитель сприймає як недорозвинених і аномальних. Але ж саме такі діти й вимагають особливого підходу і особливої уваги вчителя, і тому так важливо визначити рівень психологічної готовності до школи ще до початку навчання, щоб врахувати ці особливості з самих перших днів у школі.

У класах з малою наповнюваністю різко зростає число контактів учителя з дітьми, що здається на перший огляд є позитивним моментом, але ж і підсилюється навантаження на дітей, що веде до швидкої перевтоми, падінню інтересу до предмета. Також умови навчання в сільській школі вимагають від учителя різноманітних форм і методів індивідуальної роботи з кожним учнем, диференційованого підходу до дитини, збільшення самостійної роботи для здатних учнів, дозованої навантаження – для слабких.

Всі вищезазначені проблеми постають сьогодні на шляху покращення доступу до якісної освіти та вирішення інших завдань освітньої політики.

Дошкільники в сільській місцевості не мають змоги повноцінно розвиватись, належним чином готуватися до школи, чим порушуються права дитини на здобуття дошкільної освіти, придбання певного соціального досвіду. Закриття дошкільних закладів або припинення їх функціонування сприяє виникненню передумов бездоглядності та безпритульності.

Підготовка дітей до школи є одним із обов'язків сім'ї і дошкільних установ, це те, від чого залежатимуть їхні успіхи в навчанні, подальший розвиток. Це підтверджує Базовий компонент дошкільної освіти й Закон "Про дошкільну освіту", які визначають правові, організаційні та фінансові засади функціонування системи, яка забезпечує розвиток, виховання і навчання дитини, що ґрунтується на поєднанні сімейного та суспільного виховання. Зокрема, стаття 33 закону України «Про освіту» вказує, що дошкільна освіта і виховання здійснюються у сім'ї, дошкільних навчальних закладах у взаємодії з сім'єю і мають на меті забезпечення фізичного, психічного здоров'я дітей, їх всебічного розвитку, набуття життєвого досвіду, вироблення умінь, навичок, необхідних для подальшого навчання. [3]

Важливість сімейного виховання в процесі розвитку дітей визначає важливість взаємодії родини й дошкільної установи. Однак на цю взаємодію впливає ряд факторів, насамперед те, що батьки й педагогічний колектив очікують одне від іншого, наскільки єдині й послідовні вони в процесі виховання й навчання дітей.

Але нажаль, не всі батьки спроможні оволодіти спеціальними знаннями, навичками, вміннями, щоб правильно здійснювати навчально-

виховний процес в умовах сім'ї та послідовно розвивати своє педагогічне мислення. Більш того, майже кожна друга сільська родина в Україні не може забезпечити своїм дітям дошкільну освіту і якісно підготувати їх до навчання в школі.

Позитивний вплив родини на особистість дитини безсумнівний, тому що ніхто, крім найближчих для нього людей – матері, батька, бабусі й інших членів родини не ставиться до дитини краще, не любить її так і не піклується стільки про неї. Разом із тим, ніякий інший соціальний інститут не може потенційно нанести стільки шкоди у вихованні дітей, скільки може зроби́ти родина.

Наслідки недосконалого виховання та навчання в умовах сільської місцевості виходять за рамки освітньої сфери і тому реалії сучасного життя все більш підводять дослідників до необхідності враховувати зростаюче значення середовища у розвитку дітей.

Важливо зважати на досвід сільського життя зі збереженням цілісної картини світу, з віддаленістю від великих культурних об'єктів. Немає необхідності наздоганяти рівень освіти в містах, треба розвиватися у властивому тільки їй напрямі. Тобто, визначивши її місце в системі соціального та науково-технічного прогресу, шукати самостійні шляхи розвитку.

Взагалі, питання психологічної готовності важко переоцінити, оскільки психологічна готовність дитини до навчання загалом впливає на її подальше навчання в школі, на психологічний стан, адаптацію до навчального закладу, на її подальшу успішність і самооцінку.

Психологічна готовність до школи – особливий феномен у тому сенсі, що з ним зв'язаний не один етап людського життя, а відразу два: він знаменує собою кінець дошкільного й одночасно початок молодшого шкільного віку і є результатом всієї виховно-освітньої роботи з дітьми, здійснюваною родиною й дошкільною установою протягом усього дошкільного віку.

Тільки наявність внутрішнього зв'язку, систематичності, цілеспрямованості в змісті навчально-виховної роботи, методах педагогічного керівництва, формах організації діяльності у дитячому садку і молодших класах школи забезпечить цілісність процесу розвитку, навчання і виховання дитини.

Отже, сьогодні, орієнтуючись на гуманістичне відношення до дитини у всіх сферах її життя, виховний та навчальний процес у сільській школі необхідно піднімати на новий рівень.

Тому в період формування нової філософії освіти в Україні сільські освітні установи мають особливі завдання: створення максимальних умов для інтелектуального, духовного, морального, фізичного розвитку дитини, розкриття потенціалу її можливостей, надання допомоги кожній окремій особистості.

Література

1. Бабій Н. Рівний доступ до освіти всім дошкільнятам// Дошкільнє виховання. – 2007. № 11
2. Венгер А.Л. Готов ли ваш ребенок к школе. – М.: Знание, 1994. 192 с/
3. Закон України «Про освіту». – [Http://zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)
4. Лист міністерства освіти і науки «№ 1/9-513 від 13.08.2008 Про проведення у 2008 р. серпневих конференцій педагогічних працівників загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладів». – www.mon.gov.ua/laws/1_9513.doc
5. Мухаметзянов Р. Детский сад – начальная школа: о некоторых аспектах переименования // Дошкольное воспитание. – 2006. № 6
6. Практикум для детского психолога / Г.А. Широкова, Е.Г. Жадко. – Изд. 4-е. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 314 с
7. Якименко Л. Дошкільня в українському селі: соціально-педагогічний аспект Дошкільнє виховання. – 2007.

О.П. Колесова

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЕКОНОМІСТІВ

Автором рассматриваются аспекты формирования критического мышления экономистов на основе компонентно-структурного анализа понятия по характеристикам.

Ключевые слова: критическое мышление, интерактивные технологии подготовка экономистов.

It is the Article. An author is examine the aspects of forming of critical thought of economists on the basis of component-structural analysis of concept by recommendations.

Keywords: critical thought, interactive technologies, preparation of economists.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими теоретичними чи практичними завданнями. Розвиток суспільно-економічних відносин на сучасному етапі життєдіяльності держави супроводжується інтеграцією у процес освіти нових, альтернативних напрямів професійної підготовки. Зміни в економіці, у ставленні людей до соціальної дійсності, переосмислення громадської думки населення, висувають нові вимоги до підготовки майбутнього економіста, удосконалення процесу економічної професійної підготовки. Актуальним завданням сьогодення є формування критичного мислення у майбутніх економістів, яке надає мож-